



WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz (przewodniczący)

SSN Michał Laskowski

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (sprawozdawca)

Protokolant Małgorzata Szmit

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Małgorzaty Kozłowskiej,
w sprawie **P.R.**,
skazanego z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 197 § 1 k.k. i in.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej
na rozprawie w dniu 15 stycznia 2026 r.,
kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego
oraz kasacji obrońcy skazanego,
od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 3 czerwca 2025 r., sygn. akt IX Ka 413/25,
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie
z dnia 21 stycznia 2025 r., sygn. akt III K 554/21,

1. uwzględniając kasację Prokuratora Generalnego i zarzut z punktu 1 kasacji obrońcy skazanego, uchyła zaskarżony wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze za czyn z punktu I wyroku Sądu Rejonowego i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

2. w pozostałym zakresie oddala kasację obrońcy skazanego jako oczywiście bezzasadną i w tym zakresie kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa, zwalniając od ich ponoszenia skazanego P.R.;

3. zarządza zwrot skazanemu uiszczonej opłaty od kasacji w kwocie 450 (czterysta pięćdziesiąt) złotych.

Michał Laskowski Kazimierz Klugiewicz Małgorzata Wąsek-Wiaderek

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z dnia 21 stycznia 2025 r., III K 554/21, P. R. został uznany za winnego czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 197 § 1 k.k., za który – na podstawie m.in. art. 37b k.k. – wymierzono mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 2 lat ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 40 godzin w stosunku miesięcznym (pkt I) oraz czynu z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za który wymierzono mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności i roku ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 40 godzin w stosunku miesięcznym (pkt II). Powyższe kary jednostkowe zostały połączone i jako karę łączną wymierzono P.R. kary 6 miesięcy pozbawienia wolności i 2 lat ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 40 godzin w stosunku miesięcznym (pkt III). Wyrok zawierał ponadto rozstrzygnięcia w przedmiocie nawiązki na rzecz pokrzywdzonej (pkt IV), zaliczenia na poczet kary okresu rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie (pkt V) oraz kosztów procesu (pkt V).

Apelacje od tego wyroku wnieśli: oskarżyciel publiczny (w zakresie czynu II oraz w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze), pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej (obie apelacje na niekorzyść oskarżonego) oraz obrońca oskarżonego na jego korzyść. Po przeprowadzeniu postępowania odwoławczego, Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 3 czerwca 2025 r., IX Ka 413/25, zmienił zaskarżony

wyrok w ten sposób, że uchylił punkt III wyroku Sądu I instancji, zawierający rozstrzygnięcie o karze łącznej; w odniesieniu do rozstrzygnięcia w punkcie I za podstawę skazania przyjął art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 197 § 1 k.k., zaś za podstawę wymiaru kary przyjął art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 37b k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 2023 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i orzeczoną karę podwyższył do roku i 5 miesięcy pozbawienia wolności i 2 lat ograniczenia wolności (pkt 1). W pozostałym zakresie wyrok Sądu I instancji został utrzymany w mocy (pkt 2). Sąd odwoławczy wymierzył nową karę łączną roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę łączną 2 lat ograniczenia wolności (pkt 3) oraz zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych postępowania odwoławczego, wydatkami obciążając Skarb Państwa (pkt 4).

Kasację od tego wyroku na niekorzyść oskarżonego wniósł Prokurator Generalny, zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego „w zakresie rozstrzygnięć przyjętych w punkcie 1 części dyspozytywnej” i zarzucił *„rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 37b k.k., polegające na wadliwej zmianie rozstrzygnięcia zawartego w punkcie I części dyspozytywnej wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z dnia 21 stycznia 2025 r., sygn. akt III K 554/21, poprzez podwyższenie orzeczonej kary do 1 (jednego) roku i 5 (pięciu) miesięcy pozbawienia wolności i 2 (dwóch) lat ograniczenia wolności, wobec sprawcy czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 197 § 1 k.k., podczas gdy uwzględniając górną granicę ustawowego zagrożenia za przypisane przestępstwo, zgodnie z treścią art. 37b k.k. możliwe było orzeczenie wobec oskarżonego P. R. kary pozbawienia wolności w wymiarze nieprzekraczającym 6 (sześciu) miesięcy oraz kary ograniczenia wolności do lat 2 (dwóch)”*. Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania.

Drugą kasację wniosła obrońca oskarżonego, zaskarżając wyrok Sądu odwoławczego w całości i zarzucając m.in.: *„1. rażącą i mającą wpływ na treść orzeczenia obrazę przepisów prawa materialnego w postaci art. 37b k.k., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na podwyższeniu zastosowanej wobec*

P.R. kary z 6 miesięcy pozbawienia wolności i 2 lat ograniczenia wolności do roku i 5 miesięcy pozbawienia wolności i 2 lat ograniczenia wolności przy zastosowaniu art. 37b k.k., podczas gdy orzeczenie kary pobawienia wolności jednocześnie z karą ograniczenia wolności na podstawie art. 37b k.k. możliwe jest jedynie w wymiarze nieprzekraczającym 6 miesięcy pozbawienia wolności, co może stanowić bezzwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 5) Kodeksu postępowania karnego". Obrońca podniosła także inne zarzuty wskazujące na rażące naruszenie prawa, mające istotny wpływ na treść orzeczenia, wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości w odniesieniu do obu czynów i w odniesieniu do orzeczenia o karze łącznej i o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi odwoławczemu.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o „uwzględnienie kasacji obrońcy skazanego w części w zakresie zarzutu 1, dotyczącego rozstrzygnięcia przyjętego w punkcie 1 części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego i mającego za przedmiot rażące naruszenie prawa materialnego mogące mieć istotny wpływ na treść orzeczenia w postaci obrazy przepisu art. 37b k.k. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na podwyższeniu wymierzonej skazanemu kary z 6 miesięcy pozbawienia wolności i 2 lat ograniczenia wolności do roku i 5 miesięcy pozbawienia wolności i 2 lat ograniczenia wolności, przy zastosowaniu art. 37b k.k., podczas gdy orzeczenie kary pobawienia wolności jednocześnie z karą ograniczenia wolności na podstawie art. 37b k.k. jest możliwe jedynie w wymiarze nieprzekraczającym 6 miesięcy pozbawienia wolności, uchylenie wyroku w części w zakresie rozstrzygnięcia przyjętego w punkcie 1 części dyspozytywnej i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania, zaś w pozostałym zakresie o oddalenie kasacji jako bezzasadnej i utrzymanie zaskarżonego wyroku w mocy”.

Sprawa z kasacji Prokuratora Generalnego została zarejestrowana w Sądzie Najwyższym pod sygn. akt II KK 358/25, zaś sprawa z kasacji obrońcy pod sygn. akt II KK 402/25. Postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2025 r., II KK 402/25, obie sprawy zostały połączone do wspólnego rozpoznania.

Na rozprawie kasacyjnej w dniu 15 stycznia 2026 r. prokurator poparł kasację Prokuratora Generalnego. Jednocześnie prokurator wniósł o oddalenie kasacji obrońcy jako oczywiście bezzasadnej. Obrońcy skazanego zgodnie poparli kasację na korzyść skazanego i wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Obecny na rozprawie skazany przyłączył się do stanowiska obrońców.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zasadna okazała się kasacja Prokuratora Generalnego w całości, zaś kasacja obrońcy jedynie w części wskazującej na rażące naruszenie prawa materialnego przy wymierzeniu kary za czyn przypisany w punkcie I wyroku Sądu Rejonowego (zarzut z punktu 1 tej kasacji). Uchylenie wyroku Sądu Okręgowego wyłącznie w zakresie rozstrzygnięcia co do kary za czyn z punktu I wyroku Sądu Rejonowego i w tym zakresie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi odwoławczemu powoduje, że prawomocne pozostaje rozstrzygnięcie co do winy i sprawstwa skazanego co do tego czynu. Prawomocne pozostaje także rozstrzygnięcie w przedmiocie odpowiedzialności karnej skazanego za czyn z punktu II wyroku Sądu Rejonowego. Wyrok Sądu Najwyższego nie wzrusza rozstrzygnięcia w przedmiocie nawiązki, której orzeczenie w wyroku Sądu I instancji nie zostało powiązane wyłącznie z czynem przypisanym w punkcie I tego wyroku (w tym zakresie Sąd odwoławczy utrzymał ten wyrok w mocy).

Z uwagi na fakt, że w pozostałym zakresie kasacja obrońcy została oddalona jako oczywiście bezzasadna na rozprawie, pisemne uzasadnienie wyroku odnosić się będzie wyłącznie do rozstrzygnięcia kasatoryjnego.

Pomimo uwzględnienia także pierwszego zarzutu z kasacji obrońcy, nie można zgodzić się z wyrażonym w tej kasacji stanowiskiem, że zaistniała sytuacja może być zakwalifikowana jako bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k. Nie stanowi bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k. zarówno orzeczenie kary nieprzewidzianej za dane przestępstwo, jak i nieprzewidzianej w danym rozmiarze (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja

2008 r., II KK 92/07). Chodzi bowiem o nieprzewidziany w ustawie rodzaj represji, a nie o sytuację, gdy zastosowano znany tej ustawie środek reakcji karnej, ale w nieprzewidzianym przez nią rozmiarze (por. D. Świecki, [w:] *Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany*, red. D. Świecki, LEX/el 2025, teza 51 komentarza do art. 439).

Sąd Okręgowy zmienił wymiar kary orzeczonej przez Sąd Rejonowy za czyn z punktu I, wymierzając – na podstawie art. 37b k.k. – karę roku i 5 miesięcy pozbawienia wolności i 2 lat ograniczenia wolności oraz w konsekwencji orzekł także nową karę łączną. Jednakże podwyższenie wymiaru kary za czyn z punktu I nastąpiło z oczywistą obrazą przepisu prawa karnego materialnego, ponieważ zgodnie z art. 37b k.k. zdanie pierwsze, w sprawie o występki zagrożony karą pozbawienia wolności, niezależnie od dolnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego w ustawie za dany czyn, sąd może orzec jednocześnie karę pozbawienia wolności w wymiarze nieprzekraczającym 3 miesięcy, a jeżeli górna granica ustawowego zagrożenia wynosi przynajmniej 10 lat – 6 miesięcy, oraz karę ograniczenia wolności do lat 2. O ile górna granica wymiaru orzekanej na podstawie tego przepisu kary ograniczenia wolności jest stała i wynosi 2 lata (art. 37b zd. pierwsze *in fine* k.k.), o tyle maksymalny wymiar orzekanej w oparciu o ten przepis kary pozbawienia wolności jest różny i zależy od granic ustawowego zagrożenia za przypisane oskarżonemu przestępstwo. W przedmiotowej sprawie, przypisany oskarżonemu czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. (przy przyjęciu stanu prawnego obowiązującego przed dniem 30 września 2023 r.) zagrożony był karą pozbawienia wolności od lat 2 do 12. Tym samym, kara pozbawienia wolności orzeczone na podstawie art. 37b k.k. nie mogła przekroczyć 6 miesięcy. Sąd odwoławczy wymierzając na podstawie art. 37b k.k. za czyn z punktu I w ramach kary sekwencyjnej karę pozbawienia wolności w wysokości roku i 5 miesięcy w sposób rażąco naruszył treść wskazanego przepisu. W orzecznictwie trafnie wskazuje się, że naruszenie ww. reguł wymiaru kary na podstawie art. 37b k.k., gdy prowadzi do orzeczenia w większym niż to możliwe wymiarze kary pozbawienia wolności ma istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 11 stycznia 2023 r., V KK 459/22; z dnia 29 września 2021 r., II

KK 359/21). W konsekwencji bowiem skazany ponosi dolegliwość zbyt surową, nieznajdującą właściwej podstawy w prawie karnym materialnym.

Uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie rozstrzygnięcia o karze za czyn z punktu I powoduje automatycznie rozwiązanie węzła kary łącznej i upadek rozstrzygnięcia w jej przedmiocie. Jak słusznie wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, kara łączna zostaje rozwiązana wraz z uchyleniem orzeczeń co do jednej z kar jednostkowych, w związku z czym zbędne jest uchylenie wyroku w części dotyczącej tej kary. W przypadku uchylenia jednej z kar jednostkowych, rozstrzygnięcie o karze łącznej traci moc *ex lege*, a zatem sąd kasacyjny nie musi zawierać w wydanym wyroku rozstrzygnięcia o uchyleniu orzeczenia o karze łącznej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., V KK 617/19; zob. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2017 r., II KK 127/17; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2011 r., III KO 78/11).

Przeprowadzając postępowanie ponownie we wskazanym w wyroku Sądu Najwyższego zakresie, Sąd odwoławczy uczyni zadość przepisom prawa materialnego. Jednocześnie z uwagi na uwzględnienie przez Sąd Najwyższy kasacji zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść skazanego, Sąd odwoławczy będzie miał swobodę w kształtowaniu wymiaru kary za czyn przypisany w punkcie I wyroku Sądu Rejonowego (zakwalifikowany z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 197 § 1 k.k.). Oczywistym jest przy tym, że chcąc orzekać na niekorzyść skazanego, będzie związany granicami zaskarżenia i zarzutami apelacji wniesionych na niekorzyść.

Z uwagi na częściowe uwzględnienie kasacji obrońcy, konieczne było rozstrzygnięcie o zwrocie opłaty od kasacji na podstawie art. 527 § 4 k.p.k.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w sentencji wyroku.

Michał Laskowski

Kazimierz Klugiewicz

Małgorzata Wąsek-Wiaderek

[WB]

[a.ł.]

